

МАРГАРИТА СИМОЊАН

ЦРНЕ ОЧИ

У Абхазији су ми причали да је Бог, када је делио земљу народима, најбољу парцелу – са најлепшим погледом, најмирнијим морем, најплоднијим земљиштем, где током читаве године не престаје свеже поврће и воће, где се краве и свиње хране саме, а рибу можеш ловити рукама – оставио себи за викендицу. Али Абхаз је закаснио на доделу земље. И није добио ништа.

– Зашто си закаснио? – наљутио се Бог.

– Нисам могао да кренем, имао сам госте, како да их оставим – објаснио је Абхаз.

И тада се Бог сажалио на Абхаза па му је дао управо ту, најбољу парцелу коју је оставио себи за викендицу.

Ко је боравио у Абхазији, ко се возио кроз еукалиптусни тунел у Гагри, дуж слојевитих планина до језера Рица, ко је макар једном гледао у тиркизно млеко Плавог језера, он зна да је ова прича – чиста истина.

Тог пролећа, давно, давно, пре двадесет и више година, одсели смо у некадашњој Стаљиновој викендици. Папрат је напола појела асфалт заборављених стаза усред бамбусовог гаја, плашљиво подрхтава палмино лишће око споменика брадатом месени који је усред маларичних мочвара основао тај едемски врт. Иза авенија слоновских палми жмиркају на сунцу балкончићи са кокетним балустрадама, а иза њих – очне дупље омиљене викендице оног чије руке нису досегле до месене који је полудео од револуције и грађанског рата, а овај је тридесет прве године, у једном од оних санаторијума што их је сам саградио, умро од мирољубивог изливања крви у мозак, окружен радницима, берачима мандарина које је лично он донео и засадио.

На нашу срећу, вођа, који није досегао до мецене, волео је да у викендицама има по неколико спаваћих соба – ноћу је могао да прелази из једне у другу – да збуњује непријатеље. У те спаваће собе смо се сместили ми – ја и моји момци: возач – грчки бик поломљеног носа, по надимку Гагр – и сниматељ Андрјуха, родом из Грозног. Момци, широких рамена, били су толико моћни да су их у свим хотелима изразбијаних прозора и смрдљиве постељине, где се у то време одигравала наша судбина, сматрали мојим телохранитељима.

У најпространију Стаљинову спаваћу собу, обложену суморном храстовином, уселио се чувени московски ратни дописник. Одмах сам приметила јаку линију вилице и подругљиво тинејџерско шкиљење.

Увече смо сви заједно отишли у приморску пацху.¹ Испод дрвеног крова, у самом центру, налазило се огњиште, изнад њега су висили црни катао и ченгеле са димљеном говедином. Газда пацхе је масне комаде свеже закланог овнића низао на жице за ражњиће.

Када нас је угледао, газда је једним покретом кривог малог прста притиснуо дугме на касетофону, па су се обалом заориле неизбежне „Црне очи”. Московски ратни дописник се осмехнуо левом половином усана, скривајући цигарету дланом, по ратној навици, да жар не би приметили бојовници, који су тек недавно напустили ове крајеве. Очи ратног дописника биле су заиста црне.

Сисата конобарица – у нечем дугом и црном, са такође црном марамом – дошла је да нам обрише сто. Огладнели Андрјуха и Гагр су гутали пљувачку гледајући у плитки изрез њене црне мајице. Сагнути газда је на њих бацио поглед, који је севнуо као жар са роштиља, и са посебном жестином забио оштру жицу у овнујско јаје.

– Има ли роштиља, лепотице? – упитао је нестрпљиви Гагр.

Лепотица је, не подижући трепавице, главом показала газду.

– Питај њега.

– Можда ја желим да питам тебе.

Газда је оштро севнуо очима.

– Амза! – викнуо је отирући крваву жицу о црне фармерке.

– Урадила си задатке?

– Када да их радим, зар не видиш? – обречнула се Амза.

– Иди ради! – одбрусио је газда.

– А ови? – показала му је Амза главом на нас.

– Позови Мрамзу.

¹ Пацха (абх. *аџацха*) – традиционална кухиња, то јест засебна грађевина у дворишту абхаске куће у којој се храна спрема на огњишту. – Прим. прев.

Мрамза је веома личила на Амзу. Уобичајеним гестом је презузела крпу и довршила брисање стола.

– Ви сте сестре, је ли? – упитао је Гагр.

– Сестре.

– Дај нам вино. И сир, онај, такав... – покушавао је Андрјуха да се сети који ће сир.

– Која је старија? – није престајао Гагр.

– Ја – процедила је Мрамза.

– И колико ти је година?

– Петнаест.

Гагр се загрцнуо плувачком.

– И зелен! – сетио се Андрјуха. – Ето ту, како беше, такву...

Газда се укочио над роштиљем, пратећи Мрамзу угљеном испод сраслих обрва.

– Строг вам је отац – рекао је Гагр.

– Наш отац је погинуо у рату.

– Него ко вам је? – показао је Гагр главом газду.

– Муж.

– Твој? – загрцнуо се опет Гагр.

– Амзин. Ја сам удовица.

– И твој муж је погинуо у рату?

– Не. На тарзанци.

Мрамза је махнула црним сукњама и отишла по тањире.

– Брате. Где смо? – прошапутао је Гагр.

– Вино им је добро – узвратио је безбрижно Андрјуха. – Еј, газда! Направи нам ето те, такве. Велике пељмене. Како их, такве...

– Такве не правимо – процедио је љутито газда.

– Зашто?

– Зато.

Газда је заврљачио остатке маринаде у огњиште и једним покретом окрвављеног малог прста бесно искључио касетофон. Московски ратни дописник, шкиљећи блиставим очима, смејулио се у цигарету.

– Хоћеш да ти у Сухумију направе хинкали?² Грузински хинкали? Зар ти не знаш да су они у рату? – шапутао је тихо ратни дописник момцима, настављајући да се цери. А газди је гласно рекао:

– Алхасе, брате. Ово су космонаути из Краснодара, не слушај ти њих. Уопште нису у теми. А ја се сутра састајем са вашим председником. Нахрани нас тако да имам шта да му кажем.

² Хинкали (груз. ხინკალი) – јело грузинске кухиње из планинских области Пшави, Мтиулети и Хевсурети у Грузији, врста кнедли, по саставу и припремању битно различито од дагестанског и азербејџанског хинкала. – Прим. прев.

– А потребне су нам још и жене! – узврполио се Гагр. – Може и једна за двојицу.

Гагр се тихо нагнуо према московском ратном дописнику:

– Или за тројицу?

– Не, ја не играм – одговорио је ратни дописник, гледајући у слане огреботине на мојим коленима.

Газда је марљиво распоредио јагњетину изнад беличастог ћумура, обрисао руке дебелим лавашом и строго изјавио:

– Немамо жене.

– А ко су биле оне? – побунио се Гагр.

– То су биле супруга и сестра.

– Зар оне нису жене?

– Нису. Оне су супруга и сестра.

– Укратко, то! – побунио се Андрјуха. – Направи нам велике пељмене! Да макар једемо.

Московски ратни дописник је поново одлучио да се умеша.

– Алхасе, брате, кад пожелиш да се опустиш, и сам идеш код жене, је ли?

Сунце на заласку бућнуло је као слатко вино у газдиним очима – осмехнуо се сопственим успоменама.

– Има туристкиња – отегао је сањалачки газда.

– Април месец, брате, какви туристи? Да има туристкиња, зар бисмо тебе питали? – вапио је Гагр.

– Укратко, тамо иза комбината за рибу је зграда, прва два-три спрата су без стакла, трећи улаз поред брда, шести спрат, тамо живи једна. Није много матора. Када је избио рат, она се овде одмарала, а рат јој се толико допао да је остала. Неће новац, али ако је једном-двапут замолиш, можда ћеш је наговорити.

– А он? – климнуо је Гагр главом на друга. У том тренутку Андрјуха је усамљеном виљушком чепркао пластику стола.

– Он? – загледао се газда у Андрјуху. – Не, неће је наговорити.

– Хвала ти, брате! – расплавивио се Гагр. – Живот си ми спасао!

Омекшао, газда је убацио другу касету у касетофон. Одједном је засвирала америчка група, не нарочито позната.

This burning flame that burns inside of me every time I see you – why, I don't know...³

– Тако волим ову песму, а не знам ни која је група, ни која је песма – рекла сам.

– Алхасе, брате! – викнуо је ратни дописник. – Која ти је то касета?

– Немам појма. Пре вас су ми долазили дописници, они су је и заборавили.

³ Песма групе H-BLOCK.

Мрамза је донела послужавник са љутим куваним пасуљем, зеленишом, димљеном говедином и качамаком. После неколико сати, нас четворо смо испили девет флаша вина „лихни”.

Ратни дописник је узео рачун уобичајеним гестом, који не трпи примедбе. Платио је тачно у рубљу, није оставио бакшиш. Из неког разлога, то ме је узнемирило.

– Гледаш како нисам оставио бакшиш? Па, само ти пробај – рекао је ратни дописник када је приметио мој поглед. – Није ти ово Краснодар.

Ставила сам на сто изгужвану стотку.

– Шта је ово? – планула је Мрамза.

Ратни дописник је наставио да се смејуљи у свој црвени „марлборо”.

– Напојница. За вас – осмехнула сам се.

– Мени не треба! Шта још оћете! Кад сазна Алхас, заиста ће ме убити!

Ратни дописник је угасио цигарету и погледао ме шкиљавим очима мушкарца навикнутог да лако побеђује.

– Па шта, да одемо на море?

Месец је палацао ниско над таласом, као језик којим је море хтело да лизне кремaste беле облаке што су се спуштали са стране клисуре.

Кад сам изашла из мора, села сам на облутке. Ратни дописник ми је дао свој џемпер, прожет мирисима оштре колоњске воде и биберастим дахом туђег мушкарца.

– Лепо рониш, Маријана – прео је ратни дописник.

– Маргарита – исправила сам га, претварајући се да сам увређена.

Бујала је непријатна пауза.

– А где су ти борци? – упитао је ратни дописник.

– Пустила сам их на слободу. Да траже љубав.

– Слобода је када не волиш никог – рекао је ратни дописник.

– Слобода је кад те Москва не зове и не тражи сиже у два сата ноћу.

– Овде нема телефонске везе.

– Москва ће је пронаћи, ако јој пригусте. Мрзим Москву – фркнула сам.

– Ја сам Московљанин – сада се ратни дописник претварао да је увређен. Запалио је свој „марлборо”. Узела сам од њега цигарету. Упаљач му се заглавио па сам своју цигарету запалила о његову и својом још увек мокром косом закачила његов врат.

Ратни дописник ми је ухватио руку мало изнад зглоба и дуго гледао у моје слане усне – у његовим црним очима задрхтала су

жарко два месеца који се облизују. Оштар мирис колоњске воде мешао се са мирисом трулих алги на обалском камењу, и од тога ми је главу обавијала маглина пред свитање...

А тада су иза лукобрана банули моји Гагра и Андрјуха.

– Марусјо! Хитно иди код чика Вачика!

– Не могу, Imam састанак! – викнула сам.

– Не вређа те? – упитао је, за сваки случај, Гагр.

– За сада, не – одговорила сам.

– Али тамо ти је Ревенко на жици.

– Ревенко? Лично? – скочила сам са камења, у ходу враћајући московском ратном дописнику његов уквашени џемпер.

Ратни дописник је испљунуо полуиспушену цигарету.

– Ма, пошаљи ти њега у три лепе! Потпуно су шандрцнули, зову у два сата ноћу. Хоћеш да га ја пошаљем?

– Кад порастем и ти будеш тачно знао да ли сам ја Маријана или Маргарита, тада ћу га и послати. А за сада сам репортер и морам увек да будем на вези.

– И ја сам репортер, и виђао сам све те вреднице у мртвачком сандуку.

– Где си ти рођен? У Москви. А ја сам рођена у селу. А ако не будем бацала чифтета и ударала копитом, у том селу ћу и умрети. Али желим, као и ти, да умрем у Москви. Уз звоњаву кремљовских звона.

– Ти мрзиш Москву – пецнуо ме је ратни дописник.

– Москва још није запамтила моје име – одговорила сам.

У мрачној чика Вачиковој радио-кабини, уз један зид се прислањао кауч, уз други – сто тапациран мушемом. На столу – огромна флаша вина са презервативом на грлићу, остаци јагњећих ражњића и стари телефон са отвореном слушалицом.

– Чика Вачиче, зашто си подизао слушалицу? – извалила сам.

– Мислио сам да је почео рат.

Зграбила сам телефон и потрудила се да ми глас звучи срдечно и пословно.

– Да, Жењо. Не, наравно, ниси ме пробудио. Напротив, управо сам проучавала локалну штампу у трагању за занимљивим причама за твоју емисију.

Чика Вачик је шапутао са мојим момцима:

– Једном сам био у Москви. Ишао сам у позориште. Тамо се са мном руковао Армен Цигархањан.

Усредсређено је осмотрио своје руке па подигао десну.

– Ево, овом.

Ревенко је на другом крају жице био ведар, као после јутарње гимнастике.

– Управо сада сам за тебе нашао занимљиву тему. *Комерсант* пише да се тамо код вас одвијају вежбе абхаске армије. Спроводи их абхаско Министарство одбране. Да би заплашили Грузине. Уради нам за сутрашњи директан пренос.

– Жењо, баци те новине. Овде нема никаквих вежби.

Придржавајући раменом слушалицу, покушавала сам да скинем презерватив са грлића флаше, да бих наточила себи спасоносног вина.

– Али ако Грузини нападну на Абхазију? Одмах ће да изгубе!

– Неће изгубити. Они до сада, и без икаквих вежби, нису ниједном изгубили од Грузина.

– Углавном, како знаш и умеш. Сутра те чекам у програму! – пресекао је Ревенко.

– Шта, то је ваш шеф? – упитао је саосећајно чика Вачик.

– Аха – одговорили су момци као осуђеници.

– Он познаје Цигархањана?

– Тешко.

– Па какав ти је онда то шеф – судио је поштено чика Вачик.

Цугнула сам пуну чашу вина и ћутке зурила у Гагру и Андрјуху. „Сутра” – рекао је Ревенко. Ноћ између суботе и недеље, нема телефонске везе, а већ је настало сутра.

Изашла сам из кабине да удахнем мирис острига у ноћи на измаку. Испод разгранате мушмуле поред кабине пушио је ратни дописник. Танка трака плаветнила изнад морског хоризонта обећавала је скорашње свитање.

– Нешто ми је говорило да си ти овде – уздахнула сам.

– Хајдемо у викендицу – рекао је промукло ратни дописник и поново ме ухватио за руку изнад зглоба, тамо где ју је оставио.

Погледала сам у његове самоуверене прсте око мог зглоба, уздахнула и рекла:

– Ти знаш адресу њиховог Министарства одбране?

Наша бела „шестица” је скакала по разбијеним путевима Сухумија, окорелог у послератној продорној лепоти – поред порцеланских лукова совјетске архитектуре одмаралишта, изрешетане мецима и гранатама, урминих и бамбусових џунгли које гутају некада прометне улице, поред напуштене железничке станице на чијем су крову одавно прорасли потомци палми које је спахија-мецена донео из Нице.

Саобраћајни полицајац, који се још није сасвим пробудио, пружио је палицу према нашем ауту.

– Махни му руком и стисни гас – рекла сам Гагру. – Још два сата ће да лупа главом чији си рођак.

У седам ујутро били смо у Министарству одбране. Код оградe је стајао мршав дечак орловског носа и огромних, избечених плавих очију, налик и на Абхаза, и на Јерменина, а највише – на старог Грка. Поред њега, на мимози је висио аутомат, а он је лично пушио црвени „марлборо“.

– Има ли одраслих код куће? – упитала сам.

– Никог нема, сам сам – рекао је дечак са самоувереним црно-морским акцентом.

Осврнула сам се.

– Да ли је ово заиста Министарство одбране?

– Наравно! Ја сам чувар! – дечак је радосно зграбио аутомат.

– Праве су? – упитала сам, пружајући руку према паклици његових цигарета.

– Наравно! Брат је на планини отворио радионицу, сам их прави!

Вратила сам цигарету у паклицу.

– Чувару – кажем – пријатељу! Веома ми је потребно да нађем министра одбране. Смрт за врат!

– Аслан Сосланович се одмара код куће, јуче је бекријао на свадби, уморио се – каже ми неочекивано чувар.

Размишљам отприлике секунду. И ударам у плач.

– Јој-јој-јој, куку мени, куку!!! Леле, леле, више нећу пити вино, нећу јести мандарине, нећу пушити „марлборо“! Рођеној нећакињи одоцнила сам на венчање! Куку, срамота за моје шћери! За шћери мојих шћерију! А и за њихове шћери!

– Аслан Сосланович је заиста женио сина – исправља ме чувар. Али већ се види да му је жао мојих шћерију. Мени је тада било двадесет две, то јест, моје кћери, по овдашњим мерилима, већ су могле да иду у школу.

– Да, да – вапим ја – син се оженио. Нећачица мој, син Аслан-чика мојега!

– А ко си ти? – распитује се најзад чувар.

– Ја? Ко сам ја? Ја сам најнесрећнија жена, срамота моје мајке, срамота мог мужа, грех моје нације. Како сам могао, на свадбу сам закаснио, ја сам шугави шакал! Ја сам рођена сестра министра одбране, тек сам долетела из Москве, на свадбу сам закаснила, адресу сам заборавила, новчаник сам изгубила, језик не знам, немам где да преноћим, дај ми кућни број телефона министра одбране, спаси част мојих шћерију, молим те, братски!

Чувар је зашкиљио, па ми одговара:

– Прво, где су твоји кофери? Друго, зашто ти, ако си сестра министру, не носиш мараму, пушиш и не знаш језик? Треће, како си долетела, аеродром је од рата затворен!

Осећам да ће ме сада ухапсити. И чак ми је драго због тога – ако ме ухапси, можда ће ме одвести код министра на суђење. Чувар баца опушак и говори:

– Ако имаш посла, кажи. А ако немаш, иди.

И на локалном јерменском дијалекту додаје:

– Срам те било.

Заиста ме је било срамота, али злокобна сенка Јевгенија Ревенка била је моћнија од моје срамоте. Уздишући, без икакве наде, објаснила сам све чувару који је изгледао као тринаестогодишњак, али је мислио као тридесетогодишњак, као и сви у овој земљи, где мушмуле и смокве сазревају тако рано, исто као мушкарци и жене.

На моје запрепашћење, које не могу да заборавим свих ових двадесет година, чувар је извадио последњу цигарету, заденуо је иза уха па ми на паклици кривотвореног „марлбора” природно написао број кућног телефона министра одбране. Мобилне комуникације у то време готово да није било у Русији, а у Абхазији уопште није постојала.

– Иди, пробај – смејуљио се чувар. – Аслан Сосланович се неће увредити. Он је врло добар човек. Толико тенкова је онеспособио! Веома је праведан и добар човек.

После неколико минута, добри човек с друге стране жице с правом је урлао на мене пушачким басом:

– Девојчице! Какве „Вести недеље”, мајку му магарећу? Имате ли савести? Човек је сина женио, човек је две канте чаче попио!

– А шта ако сутра буде рат? – питала сам очајнички министра.

– Какав ти се још рат привидео? Против кога?

– Против Грузина??? Против кога би још???

Министар је на тренутак тешко застењао – замислио се.

– Грузини су већ готови. Наратовали су се против нас.

– Али могу поново да започну рат!

– Ко? Грузини? Усраће се.

– Али у Москви не мисле тако! У Москви мисле да ће вас Грузини рашчерупати као Ашотик душек на надувавање!

– Ко баш тако мисли? Како се тај зове, где живи, ко му је отац?

– Тако мисли Јевгениј Ревенко – ланула сам, са слатким осећањем освете. – Управо данас спрема специјалну репортажу о томе да ће вас Грузини рашчерупати, зато што немате војску! Иако је *Комерсант* написао да се овде код вас одржава вежба. Али по вашем расположењу видим да су најбоље новине у држави лагале.

– О, мајку ли му магарећу, том комерсанту! Како се зове тај комерсант? Ревенко? Има ли савести његов отац? Он је мртав

човек ако тако мисли! Проклет човек! Реци му да је он последњи шљам! Реци му да имамо најбоље борце на Кавказу!

– Казаћу му. Али неће ми веровати на реч. И шта ћемо да радимо?

– А шта ти предлажеш? – каже министар као осуђеник.

Треба ли рећи да смо већ после сат времена снимали вежбе абхаске војске. Окупили су све до којих су успели да дотрче – нема телефона.

– У stroj, рекох! У stroj! – командовао је министар, љутећи се на једва пробуђену тројицу риђих, плавооких момака широких рамена, који су очигледно били спремни да увек бране свој дом до последње капи крви, зноја и Црног мора, али потпуно неспремни да позирају за моју репортажу.

Момци су у недоумици тапкали око локве. Најзад је један седокоси борац пришао министру, ухватио га за рукав и рекао:

– Млађарија су, откуда они знају шта је stroj-мој. Дај да им објасним.

И викнуо је у руљу:

– Русик, Сосик, Асик, ајде, станите један до другог, као за фотографију. Ах, лепотани!

И опет министру:

– Па ево ти stroја, Аслане.

Испод мимозе скупљали су прашину тенкови и оклопни транспортери. Својевремено их је лично министар преотео од офанзивне грузинске војске, која их је добила од СССР-а, а Абхази у том тренутку нису добили ништа.

– Па, хајде, укључите све! Покажите све! Нека тај комерсант Ревенко види каква нам је армија!

После сат времена, полумртви министар се завукао у хладовину ловоровишње да пије минералну воду. Потрчала сам за њим. Моји момци су командовали парадом.

Гагр је десети пут истеривао тенк на капију, Андрјуха га је десети пут враћао назад. Било му је потребно да тенк пређе тачно преко локве и да блато прсне у камеру под одређеним, најживописнијим углом.

Неколико жена са црним марамама и у црним сукњама дизало је главе изнад леја.

– Мрамза, тамо је опет рат, је ли? – довикнула је једна другој.

– По свој прилици – викнула је друга, бришући црно блато с руку. – А ти стављаш босиљак у љутеницу или само коријандер?

– Ја босиљак – одговорила је прва и обе жене су се поново сагнуле над лејама.

Читав Сухуми је муњевито сазнао да је почео рат. Нико се није зачудио, а неки су се чак и обрадовали. Средњошколке су у наручју износиле своје синове, одојчад, како би се будући јунаци навикавали да гледају крв. Мушкарци су се лаћали лопата – да откопавају пушке из влажних повртњака. Здесна и слева се чуло:

– Амха! Копај лево од ловорвишње! Тамо сам прошли пут закопао бацач граната!

Краве су скичале као свиње, петлови су им трубили маршеве. Истина, нигде се нису виделе грузинске офанзивне трупе – што је помало чудно, али у принципу није.

Пошто смо снимили лепо прскање, појурили смо у локални ТВ студио да пребацимо материјала у Москву.

– Ох, где је оваква лепота? – упитала је Москва.

– У Абхазији.

– И какво вам је време тамо у Сочију?

– Нисмо у Сочију, ми смо у Сухумију. То су различити градови. Па чак и различите државе.

– Ја-а-а-сно. Тамо код њих је почео рат, је ли?

– Код њих је рат почео 1992. године. Завршен је 1993.

– Ја-а-а-сно – зевнула је Москва. – Јао, а то је мимоза, је ли? Мимоза расте на дрвету? Јао, а ја сам увек мислила да је она као руже... Причекај, Ревенко хоће да поразговара са тобом.

Ревенко је поново био ведар, као да се управо одморио у неком од чаробних сухумијских пансионата.

– Ух, какву кул репортажицу си направила! И тако моћну војску имају Абхази, ко би помислио. Само је штета што неће ићи у етар.

– Како неће ићи, Жењо? – заурлала сам. – Има ли савести твој отац, проклети човече?

– Па, видиш, Ритуљо, мислили смо да ће ТАМО бити три састанка, али ТАМО их је било четири. Ето, твој сиже ми се не уклапа у програм.

– Слушајте – кажем – Јевгеније. Не знам ја какву војску имају Абхази, али партизани су им одлични. А ти партизани заиста нимало не воле људе који не емитују сиже о вежбама абхаске војске. Па ћеш од њих добити крвну освету и мораћеш да је носиш до краја живота. И ти, и твоји синови, и синови твојих синова!

Углавном, сиже је емитован. Аслан Сосланич и ја смо се од радости напили чаче у његовом дворишту. Московски ратни дописник је негде набавио јаре и сам га испекао на ражњу. Распилавлени министар је песницом лупио по колену ратног дописника.

– Делија је ова Маријана, кажи, зар није?

– Она је Маргарита – одговорио је ратни дописник и погледао у мене својим чувеним шкиљењем.

За три сата затварала се граница за ноћ, а он је имао ноћни авион. Било му је време да оде.

– Па, до виђења у Останкину – рекао је ратни дописник и посегнуо у џеп своје плаве ветровке. – Ово је за тебе.

Пружио ми је касету, умрљану маринадом за роштиљ, са оном америчком песмом коју никако нисам могла да пронађем.

– За успомену – искезио се ратни дописник левом половином усана.

У Москву сам премештена исте године, у октобру. Када се тамо првим мразевима већ помаљала зима, а у Сухумију још није престајало лето.

Ратни дописник ме је дочекао на аеродрому. У лимузини. У белој лимузини, запрљаној сивом бљузгавицом скорашње зиме.

– Па, ево ти и Москве! Можда још није запамтила твоје име, али већ те поздравља као звезду – рекао је ратни дописник.

У лимузини је отворио флашу шампањца. Са његових подру-
гљивих јагодица већ се изгубила недавна препланулоост.

Возили смо се кроз убљузгано Подмосковље и примећивала сам суморни пејзаж, који сада мора да постане мој свакодневни призор: ћелави шумарак са кривим брезама, шкрипави мокри ауто-пут, билборди пуни фотогенично срећних људи са осмехом од винира.

– Па, где смо оно стали на плажи? – упитао је ратни дописник, зашкиљио очима и нагнуо се према мени.

Али без мириса трулих алги на обалском камењу, оштар мирис његове колоњске воде одједном ми се учинио некако бљутав.

Превела с руског
Рагмила Мечанин